

**עין משפט
גד מצוה**

- 1 א מיי פיי מהל גירושין הלי א סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן ו סעיף א וסימן ק סעיף ג:
- ד ב מיי פיי מהל אימת הלכה יג סמג עשין ממ טוש"ע אה"ע קי לה סעיף לו וע"ש:
- ח ג מיי פיי מהל גירושין הלכה ז סמג עשין נ טוש"ע אה"ע קי קלה סעיף ד:

תורה אור השלם

- 1. ויצאה מביטחו ויחלקה ויחלקה לאיש אחר.
- דברים כד ב
- 2. אשה וזה ויחלקה לא יקחו ואשה גרושה מאישה לא יקחו כי קדש הוא לאליהו.

ויקרא כ ד

מוסף רש"י

אפילו לא נתגרשה אלא מאישה. ובלח המירה לכל אדם ובחול (ב) כגון שכנת לה גט ואמר לה הרי את מגורשת ממני וכו' את מותרת לכל אדם, שלא נתגרשה זו לגמרי אלא מאישה גרושה, אם כן פסולה להחזרה. אם כן תהא נשואה ויחלקה לאיש אחר.

פסקי רי"ד

תעשה אותו מעשה ויבטל הגט למפרע: מי"ט דר"א אליעזר דכתוב ואשה גרושה מאישה לא יקחו אפילו לא נתגרשה אלא מאישה נפסלה מן הכהונה אלמא הוי גיטא פיי והכא דשרייה לכל אדם חוץ מפלוני מותרת לאחריה ורבנן איסור כהונה שאני שחותרה רבחה בהן מצות יתירות: בעי ר' אבהו בקידושין יחא. פ"י אם אמר לה התקדשי לי והיאסר לכל אדם חוץ מפלוני: תיבעי לוי אליעזר תיבעי לוי רבנן תיבעי לוי אליעזר דע"כ לא קאמר ר' אליעזר הכא אלא משום דכתוב קרא אבל התם כי יקח כתיב קנין מעליא בעיא או דלמא ויצאה והיתה. תיבעי לרבנן בע"כ לא אמרי רבנן הכא אלא דביעני כריתות וליא אבא התם קנין כל דהו או דלמא ויצאה והיתה בטר דבעיא הדר פשטה בין לר' אליעזר בין לרבנן ויצאה והיתה. ניל דע"כ לא מהני שיעור בקידושין בין בחוץ לר' אליעזר בין בע"מ לבנן אלא כי שיעור דעלמא ולדידה לא שיעור בגון דאמר לה הרי את מקודשת לי חוץ משמעון או ע"מ שתייה מותרת לשמעון אבל אם שיעור לעצמו כגון דא"ל הרי את מקודשת לי ויאסר עלי כל קרובותי חוץ מפלוני גם רבי אליעזר מודה דלא הוה קידושין כיון ששייר בקידושין דהא לא ליף לה רבי אליעזר אלא מלאיש אחר והווא שיעור באחריני הוא אלא ממנו גירשה לגמרי וה"ם הכי נמי גבי קידושין אם לא שיעור לעצמו שנסטר בכל קרובותיה א"ע ששייר לאחרים הוה קידושין אבל אם שיעור לעצמו לא הוה קידושין:

פב:

שרבי אלעזר מתיר לכל אדם חוץ מאותו האיש. משמע דאפילו בחיי אותו האיש מתירה לנשוא והקשה רבינו שמואל אמאי לא חיישינן דלמא לא תקיים תנאה כדאמר לעיל צמי שאחזו (דף ע"ד.) גבי הרי זה גיטין על מנת שתמני לי מאתים וזו ולאחר לא תנשא

עד שתמני א ועוד מציא ראייה רבינו יצחק מבזייחא דלקמן (דף פ"ד.) על מנת שלא תיבעלי לאכלא ולאציק אין חוששין שמה תיבעל לה^א הא לאחר חוששין שתיבעל לו^ב ומירך הרב רבי אלחנן דשאני גבי מאתים וזו דיש לחוש פן תפסיד את אשר לה ולא תוכל לקיים תנאה וכן גבי שלא תיבעלי לאחר חיישינן שמה יבא עליה צאונס אבל הכא על מנת שלא תינשאי ליכא למיחש שינשאה בעל כרחא דנישואין אי אפשר בעל כרחא: **אפילו לא** נתגרשה אלא מאישה פסולה לכהונה. וא"מ והא דלאי סבור כהונה שאני דהא אם לא נתגרשה אלא מאישה ולא הותרה לשום אדם פשיטא דאפילו לר"א לא הוי גט כלל בעלמא ואם מת מותרת להסייבם ואע"פ שפסולה לכהונה וי"ל דהכי מייית דכיון דאפילו לא נתגרשה אלא מאישה פסולה לכהונה א"כ כי אמר חוץ מפלוני הוי גט גמור דאם לא הוי גט כצדקה הוא דבלא נתגרשה אלא מאישה אפילו ריח הגט לא הוי ולא היה חוסרה הכתוב לכהנים^ג וא"מ לר"א דלא חשיב בעל מנת שיעור ולתנא דמתני' דרבנן נמי מודו דלא הוי שיעור אמאי לא נתא ציצמות צרישא (דף ג.) ט"ו נשים פוטרות כרותיהן ולעשו צדדיהו אשת איש פוטרת לרמה כגון שגירשה זה בעל מנת שלא תינשא לפלוני ונשאה אחיו של פלוני ומת בלא צניס^ד ומעל מנת שלא תנשא גרידא דמוותרת צונות או לא תיבעלי גרידא שיכולה להתקדש אין קשה דלא דמי לאחות אשה שאסורה גם צונות ואינה יכולה להתקדש אבל מעל מנת שלא תינשא ושלא תיבעלי קשיא וי"ל דלא תני לה משום דלא דמי לאחות אשה דהתם צשעת נפילה היא לה אחות אשה אבל הכא צשעת נפילה אכתי לא הויה אשת איש^ה עד שתיבעל ליבם ותעבור על תנאו ואפילו תחשכנה

המגרש פרק תשיעי גיטין

הוא שיער צניעה. כיון דאתני צדקה שלא לינשא לזה נמצא שלא התירה גט זה לכל אדם: אלא מאישה. דלמר לה הרי את מגורשת ממני ואי את מותרת לכל אדם וכו' ריח הגט שפוסל צדקה ומדפוסל לכהונה אלמא גט הוא והכא דשרייה לכל אדם חוץ מזה מותרת

לאחרים: **איסור כהונה שאני** שריבה בהן הכתוב מנות יתירות: **קידושין היאך**. התקדשי לי ליאסר לכל אדם חוץ מפלוני מהו: **דכסיי קראי**. כדאמרן לאיש אחר גרושה מאישה: **וינאה והיטה**. אקיש הויה לנינאה וכיון דבגירושין הוי גט הכא נמי הוה קידושין ונאסרה לכל חוץ מאותו האיש: **צעני כריסות וליכא**. דהא אנדלא ציה לגביה דהווא גברא: **הדר פשטה צין לר"א כו'**. לר"א הוה קידושין לרבנן לא הוה קידושין: **אם סמלי לומר איסור לדניי אבא**. אליבא דר"א דהוה קידושין אפילו הכי צא ראוונן וקדשה לגבי כולי עלמא חוץ משמעון אחיו וצא שמעון וקדשה חוץ מראובן ומתו שניהם מתייצמת ללוי אחיהם: **ואין אני קורא בה אשם שני מסים**. לאוסרה ללוי מפני זיקת שני יצמין דתנן ציצמות (דף לא:) שלשה אחין ומת אחד מהם ועשה השני מחמיר ציצמותו ומת חוללת ולא מתייצמת שנאמר^א ומת אחד מהם יצמה יבא עליה מי שעליה זיקת יבם אחד ולא שעליה זיקת שני יצמין כגון זו שעדיין לא יצמה מוזיקת יצומי המת הראשון דאין יצמה יוצאה מוזיקתה אלא צדאה ונתפסות עליה זיקה מחמת מאמרו של שני. והכא אשמועינן אציי אפילו איתא לדריי אבא שקדושין כאלו הוה קידושין לגבי עלמא ונמלא שניהם קידושין אין אני קורא בה אשם שני מתים מאי טעמא קדושי דראובן אהנו אבל קדושי שמעון לא^ב מהני מידי דכיון דלמר חוץ מראובן לא אסרה על שום אדם המתו שהרי אסורה ועומדת היא על הכל חוץ מראובן: **ואלא אשם שני מסים היכי משכחה לה**. צהאי עניינא דרבי אבא כגון צא ראוונן כו': מאי

כאלו היא אשת איש כיון שמעט אשת איש אסורה לבעול לו מ"מ לא מצי למיתני דהא לא תיבעל לו נמצא שלא היתה אשת אחיו מעולם ולא דמי לאחות אשה הלכך לא פטרה^א ומיהו לא יתיישב אלא למאן דנפקא ליה (בס"ג.) מאחות אשה ועוד קשה לרבינו יצחק^ב דלכתי משכחה לה^ג אף צדרת צרה כגון קדשה אחד חוץ מראובן ושמעון אחיו וצא ראוונן וקדשה חוץ משמעון אחיו דלהני קידושי דדייה למיסרא אקמא ומת ראוונן בלא צניס ולו אשה אחרת ומת בלא צניס ונפלו לפני לוי דצרת צרה פטורה מן החליצה ומן הייבום וי"ל כיון שנאסרה על יבם זה לפני קידושי אחיו משום אשת איש לא חשיבא לגבי יבם אשת אח^ד אבל אי אשת שני מתים דאורייתא כדמשמע בסמוך^ה משכחה לה שש עשרה כרות וצרת צרה כגון שקדש ראוונן חוץ משמעון ולוי אחיו וצא שמעון וקדשה חוץ מלוי דלהני קידושי שמעון למיסרא ארובן ומתו ראוונן ושמעון ויבם לוי צרת אשת שני מתים לא נאסרה ללוי שלא אסרה עליו ומת לוי ולו אשה אחרת ונפלו לפני יהודה דצרת^ו [צרה] אשת שני מתים פטורה מן החליצה ויבום ויהוה איכא למימר בפלוגתא לא קמיירי דרבנן פליגי דר"א בקידושין כמו בגירושין כדמסיק וינאה והיטה ולדידהו לא משכחה אשת שני מתים ואפילו ללוי דמיירי בפלוגתא פ"ק דיצמות (דף ט.) לא מייירי אלא בפלוגתא דסבירא ליה לתנא^ז כוומיה דעל דלא תנא לוי חייבי לאוין וע"ג דלר"ע ללו צני חליצה ויבום נינהו כחייבי כריתות אבל למאי דלמא דעמיה דר' אבא דרבנן מודו^ח בקידושין הוה מני למיתני ט"ו וצירושלמי דמכילתין פריך לה וליתני ט"ו נשים לר"א ומשני התם התורה אסרה עליו צדס הכא הוה אסרה עליו פירוש כל ט"ו נשים אסרה תורה ליבם והאיסור צא ממילא על ידי קידושין צלא שום תנאי אבל כאן אסרה על ידי תנאי שלו א"כ י"ל תמן התורה אסרתה ואין לה היטר להתייבם דאין איסור שלה תלוי צדס אדם אלא צדורה שאסרתה עליו אבל צאשת איש האיסור תלוי צמגרג שאם יצרה יתירנה ליבם קודם שימות אחיו המת שנאשה^ט (ט"ו):

אלא אשת שני מתים היכי משכחה לה.

הכא^י משמע דלשנת שני מתים דאורייתא וקשה מפ"ג דיצמות^{יא} (דף לב:) ומפ"ק (דף י:) ושם מפורש^{יב}: **בגון שבא ראובן וקידשה חוץ משמעון ובא שמעון וקדשה סתם** אמאי לא פקע אישות דראובן מ"ש מהרי"א את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני ונישאת לאחר ומת דפקע אישות ראשון ומותרת לזה שנאסרה עליו י"ח ואין צדקה לחלק משום דהתם הוה שיעור מועט ופקע יש לומר דהתם צגירושין כיון שהתחיל לנתקה ע"י שנישאת לאחר מנתקה לגמרי אבל הכא צגא לקדשה ע"י שנתקדה לאחר לא נתקה: **ויחזר ואמר זה ראוובן ושמעון**. כל הך צעיא מיתוקמא שפיר אף כרבנן:

אף

מסורת הש"ס

- א [לקמן פג:]
- ב צבצ"א הגירסא, אחר.
- ג [נשעת הדפוס וכן בילקוט פרשת אמרו ופ' תלא לתא] (ד) [גרי רש"י ורבנן אמרי וכו' פיי הרבנן שהיו צימו רבי ינאי אבל המהרש"א צומס' דלקמן פג ע"ב ד"ה רבא וכו' כמד לקיים הגירסא שלפניו ורבי יוחנן אמר וכו' ע"פ דעו צגירסת הילקוט צפי אמרו וכו' תלא לימא אביי אמר טעמא דר"א מהכא ואשה גרושה וכו']
- ד יצמות צב, זכ.
- ה [קדושין ה. וש"נ, ו] צמ"י ובראשונים לימא (א) מיכא צענין, (ב) [עליל מג:], (ג) [צריס ה.], (ד) צדפרי מהגו, (ה) טקף ע"פ המהרש"א ונראה שז"ע צמא מלוד דצב, (ז) [וע"ע מוספות יצמות י. ד"ה לעולם], (ח) צדפרי הגירסא: וקשה מפ"ק דיצמות וצס מפורש, המה"ש מניח שז"ל וקשה מפ"ג דיצמות ולפניו הוה ט"ס שהביאו את צ' הגרסות וז"ל כצ"ג, (י) [צדק לא: ד"ה מדרבנן וצדק י. וד"ה לעולם],

גלוין הש"ס

תוס' ד"ה שרי"א מתיר וכו' ותירין הרי"ר אלהנן. ע"י קידושין דף ס ע"ב מד"ה אבל:

הגהות הב"ח

- א [ג' ורבנן הלי אשם ללל איש ואיש ורבנן אמרי טעמא דר"א מהכא אשה כצ"ל וכו' ע"ל צדק פג צומס' צדי"ה רבא:

מוסף תוספות

- א. וכי תימא שאני התם דהווא תנאי מחוסרי מעשה אכתי. מוס' הלא"ש.
- ב. [ושמעון מוס' הלא"ש.
- ג. [ורבנן סביר ד]אע"ג דלא הוה כלל אסרה הכתוב לכוון ששם ריח הגט (דכתיב קדשקט).
- ד. דפטורה ופטורת צרתה. מוס' הלא"ש. ה. כי התירה לכל אלא שהטיל בה תנאי שאם תבעל לפלוני לא יהו גט, הלכך כל כמה דלא נבעלה ליבם איך שם אשת איש עליה. מוס' הלא"ש. ו. דאד פקעי גירושי ראשון והוי כאשת איש. מוס' הלא"ש.
- ז. צרתה. מוס' אבא.
- ח. דאם איתא לדריי אבא דמדמי [בסמוך] קידושין לגירושין. מוס' הלא"ש.
- ט. [וצרת אשת איש שמעון. מוס' הלא"ש.
- י. ונפילה היא וצרתה לפני שמעון. מוס' הלא"ש.
- יא. דלא קרינא לגביה אשת המת, ולא חשיב עורה במקום מצוה. מוס' יצמות שם.
- יב. [דקאמר] ואלא אשת ב' מתים היכי משכחה ליה משמע דהוה דאורייתא. מוס' יצמות לא ע"כ מדרבנן. יג. דמתניתין [נדרש ביבמות] דמי יצמות שם. יד. לרבי אליעזר מוס' יצמות שם. מוס' הלא"ש.

[ד]לאחר שנשאה המת יכול המגרש לחזור ולגרשה ולהתירה ליבם מוס' הלא"ש. יו. [מדקאמר] אלא אשת ב' מתים היכי משכחה לה. מוס' יצמות לא ע"כ ד"ה מדרבנן. יז. [שם] משמע דאשת ב' מתים בשום מקום לא הויה אלא מדרבנן. מוס' יצמות שם.

דמפרש טעמא התם גירדה שמא יאמרו שתי יצמות הבאות מבית אחד מתייצבות. מוס' הלא"ש. יח. [ד]כיון שנשאה זה שחותרה לו נרתקין לו כל האישות ופקע אישות של ראשון לגמרי מוס' לקמן פג ע"ב ד"ה אלימא.